

Arbejdsudbud og beskæftigelse

- Status, effekt af initiativer og tiden fremover

Carl-Johan Dalgaard

Formand for De Økonomiske Råd

Spørgsmålene

- Status? Hvor er beskæftigelsen i forhold til det “normale”?
- Har forgange initiativer øget arbejdsudbuddet?
- Fremadrettede indsatser i forhold til udbud af arbejdskraft?

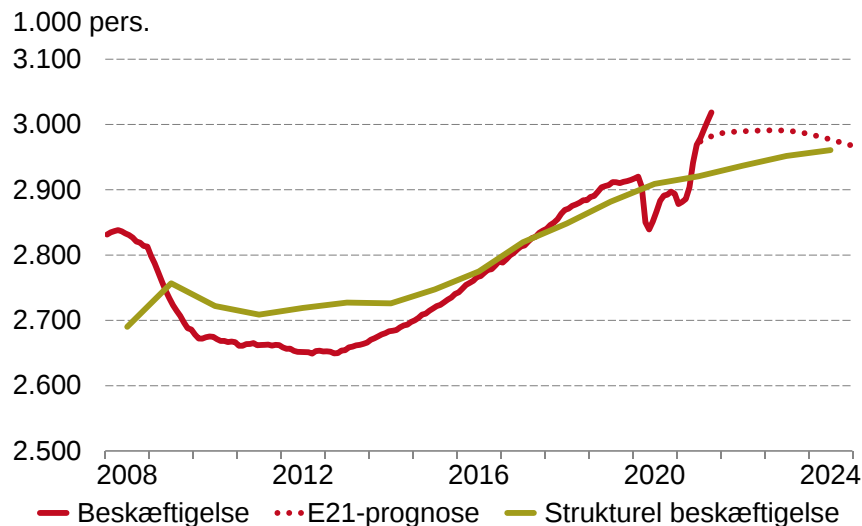
Svarene

- Beskæftigelsen er markant over sit strukturelle niveau. Rekrutteringsproblemer er udbredte, herunder i service.
- Ja. Historiske initiativer har med stor sikkerhed bidraget til at øge udbuddet betydeligt. Særligt tilbagetrækning- og skattereformer kan godtgøres at have bidraget.
- Længere sigt: “Mulighedsreformer” må p.t. ventes at have større potentiale end “tilskyndelsesreformer”.

Status: Hastigt stigende beskæftigelse

I de fleste brancher er beskæftigelsen nu højere end i februar 2020

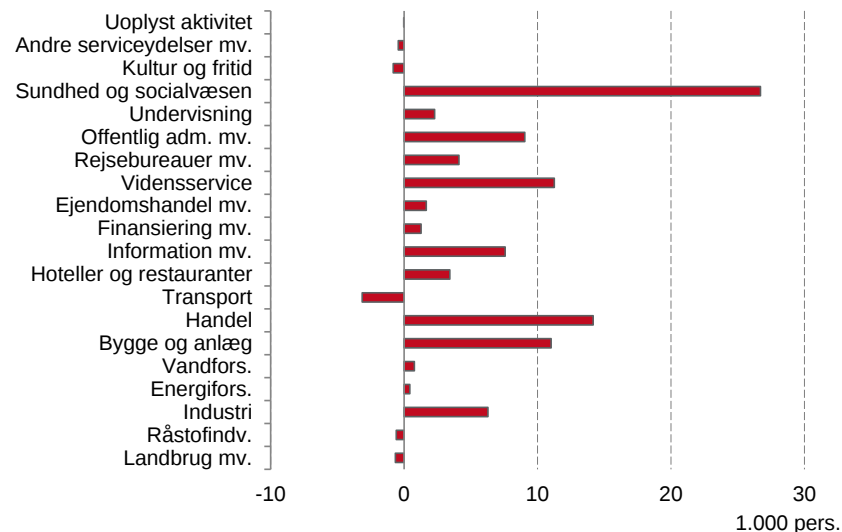
Faktisk og strukturel beskæftigelse

Anm.: Seneste observation er oktober 2021 for lønmodtager-beskæftigelsen

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger i *Dansk Økonomi*, efterår 2021.

Branchefordelt beskæftigelse ift. februar 2020

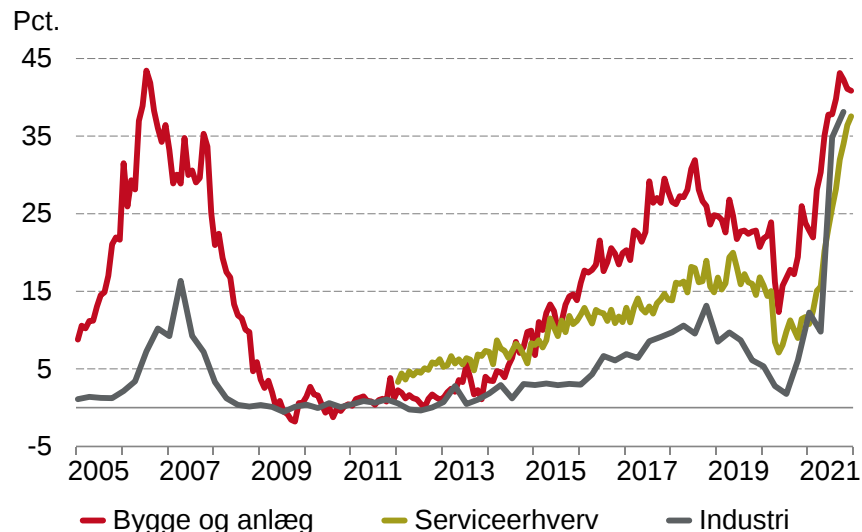
Anm.: Seneste observation er oktober 2021.

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

Status: Mangel på (den rette) arbejdskraft

I december: forgæves rekrutteringsrate på 33%

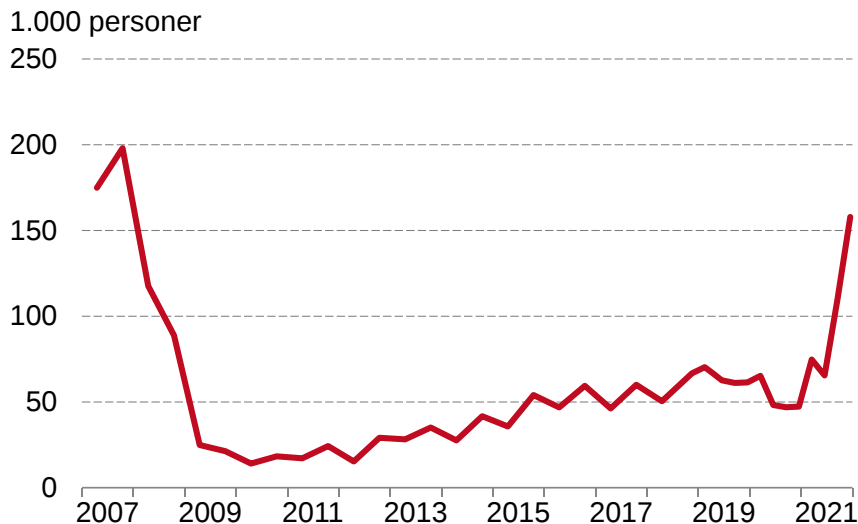
Kapacitetsbegrænsning som følge af mangel på arbejdskraft

Anm.: Seneste observation er 4. kvartal 2021 for industri og december 2021 for bygge og anlæg samt serviceerhverv.

Kilde: Danmarks Statistik.

Forgæves rekrutteringer

Anm.: Seneste observation er december 2021. Data er indsamlet i perioden juli-december 2021.

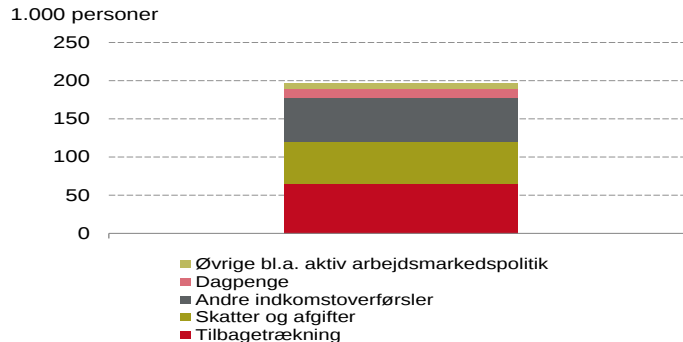
Kilde: Styrelsen for arbejdsmarked og rekruttering.

Har forgange initiativer øget arbejdsudbuddet?

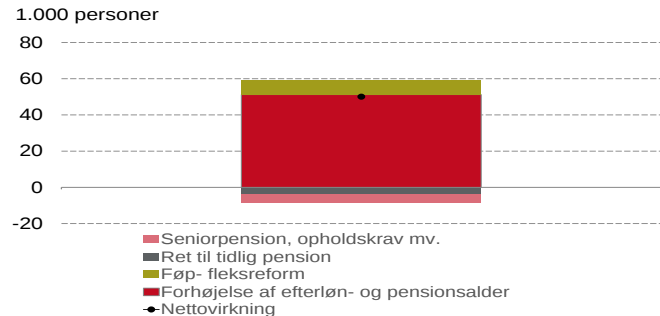
Bidrag fra mange tiltag i 2020, men fremover primært tilbagetrækning

- Reformer over de sidste 20 år har bidraget til at øge beskæftigelsen i 2020
 - Højere tilbagetrækningsalder; Beskæftigelsesfradrag og reduktion i marginals-katten; reformer på overførselsområdet.
- Frem mod 2030 kommer bidrag primært fra højere pensionsalder
 - Samlet set øget beskæftigelse på omkring 50.000 fra reformer, netto.

Reformbidrag til beskæftigelsen i 2020 (ministeriernes skøn)

Reformbidrag til beskæftigelse mod 2030

Har forgangne reformer øget udbuddet?

Ex post evalueringer

- Skattereformer (2004, 2007, 2009, 2012). DØR (E2018) finder elasticiteter, der i gennemsnit er konsistent med praksis.
- Tilbagetrækningsreformer har siden 2014 øget pensionsalderen. DØR (F2021) påviser årsag-virkning.
- Dagpengereform (2010). Evalueres i DØR (E2014); reformen vurderes at løfte udbuddet med 15.000 (gruppestørrelse: ca. 300.000).
- Kontanthjælpsreform. DØR (E2015). Positiv, men beskeden, effekt på beskæftigelse.
- Udgiftsændringer. DØR (F2016; P2019; F2021) undersøger effekt af midler til børneinstitutioner og til gymnasier; DØR (P2020) undersøger infrastruktur. Finder beskeden (om nogen) effekt af førnævnte.

Fremadrettede initiativer?

Her-og-nu og det længere perspektiv

- Her-og-nu? Lavere beløbsgrænse må anses for at være strukturforbedrende med ringe (om nogen) effekt på fordeling (DØR, F2017).
- “Samlet udbud” øges via initiativer der påvirker vores arbejdsudbud set hen over livet.
- Tre såkaldte “margin’er”:
 - Hvornår begynder arbejdslivet? (fx uddannelse)
 - Hvor meget arbejder vi mens vi gør det? (fx timer, beskæftigelsesfrekvens)
 - Hvornår holder vi op? (pension)

Fremadrettede initiativer?

Tilskyndelsesreformer (“1ste generation”)

- Siden 1990’erne: Reforme der giver tilskyndelse til at deltage aktivt. “Tilskyndelsesreformer”. Tilskyndelser på alle “margin’er”.
 - SU giver (stor) tilskyndelse til at læse (historisk set, en *netto* gevinst også for udbud). Alligevel debat om DK er bedre til at bryde den sociale uddannelsesarv end fx USA.
 - Skat og ydelser påvirker tilskyndelse til job. Ydelsesreduktioner kan dog ikke p.t. ventes at bibringe markante udbudsforøgelser. Mange i restgruppen har sammensatte problemer.
 - Levealderindeksering giver tilskyndelse til senere pension. Afhænger dog bl.a. af sundhedstilstanden. DØR (E2021) finder ikke at et “sundhedsloft” for pensionering er på horisonten p.t. ud fra en gennemsnitsbetragtning.

Fremadrettede initiativer?

Mulighedsreformer (“2. generation”)

- Mulighedsreformer retter sig mod at give borgeren *de facto* bedre mulighed for at deltage aktivt (~ *de facto* mulighed for at reagere på tilskyndelser).
 - Øget uddannelsesmobilitet kræver utvivlsomt andet end SU. Omlægning af eksisterende SU på videregående uddannelser (DØR F2018) kan finansiere evt indsatser.
 - Gruppen med sammensatte problemer kan forhåbentlig forebygges. 1/3 af ungdomsårgang får ikke taget en ungdomsuddannelse. Ufaglærte er over tid blevet stadig mere marginaliserede på arbejdsmarkedet (DØR, E2018)
 - Sundhed. (i) Fx: 8 pct af 50-54 årige er på førtidspension, DØR (E2021). (ii) Afgørende for pension.
- Vanskelige forestående arbejde: At finde virksomme “håndtag”

Tak for jeres opmærksomhed!

De Økonomiske Råds Sekretariat

Web: www.dors.dk

Mail: dors@dors.dk

Twitter: [@DORsSekretariat](https://twitter.com/DORsSekretariat)

LinkedIn: [dk.linkedin.com/company/
the-secretariat-of-the-danish-economic-councils](https://dk.linkedin.com/company/the-secretariat-of-the-danish-economic-councils)